

SUBVENČNÝ PODVOD – DE LEGE LATA / DE LEGE FERENDA

14.09.2014, [JUDr. Ján Šanta, PhD.](#) a [Adam Čanda](#) (Spracoval: [Ing. Simoneta Sepešiová](#))

POJMY: subvenčný podvod, omyl, neoprávnený prospech, určený účel, škoda, rozsah, dotácia, verejné prostriedky, rozpočet

THE SUBSIDY FRAUD – DE LEGE LATA / DE LEGE FERENDA

JUDR. JÁN ŠANTA, PHD.

PROKURÁTOR ÚRADU ŠPECIÁLNEJ PROKURATÚRY GP SR

E-MAIL: JAN.SANTA@GENPRO.GOV.SK

ADAM ČANDA

ŠTUDENT FAKULTY PRÁVA PANEURÓPSKEJ VYSOKEJ ŠKOLY BRATISLAVA

E-MAIL: CANDA257@GMAIL.COM

KLÚČOVÉ SLOVÁ:

subvenčný podvod, omyl, neoprávnený prospech, určený účel, škoda, rozsah, dotácia, verejné prostriedky, rozpočet

KEY WORDS:

subsidy fraud, mistake, unauthorized acquisition, intended purpose, damage, range, public funds, budget

ABSTRAKT:

Autori sa vo svojom príspevku venujú skutkovej podstate trestného činu subvenčného podvodu zakotveného v § 225 Tr. zákona. Tento trestný čin analyzujú tak z pohľadu právneho stavu de lege lata, ale najmä de lege ferenda. Poukazujú pritom na dve zrejme nesprávnosti v existujúcej právnej úprave, ktoré je potrebné novelizovať. Prvou z nich je chybná právna konštrukcia „kto neoprávnene získanú dotáciu ...“, uvedená v § 225 ods. 2 Tr. zákona, pretože správna má by „kto oprávnené získanú dotáciu ...“ Druhou nesprávnosťou je dvakrát použitý analogický pojem „v rozsahu väčšom“ a „väčšia škoda“ v § 225 ods. 2 a § 225 ods. 4 písm. a) Tr. zákona.

ABSTRACT/SUMMARY:

The authors of the article deal with the subject matter of subsidy fraud embodied in § 225 of

Slovak Criminal Code. They analyze this type of criminal offense – both – in terms of the legal status (*de lege lata*), but especially from the perspective of *de lege ferenda*. They point out two obvious mistakes in the existing legislation, which accordingly needs to be revised. The first of these is incorrect legal wording „who improperly received grant ...“ as set forth in § 225 art. 2 of the Slovak Criminal Code, because the correct wording would be „who rightly received subsidies ...“ The second irregularity is twice analogically used term „more widely“ and „greater damage“ in § 225 art. 2 and § 225 art. 4 letter a) of the Criminal Code.

„Zisk je sladký, i keď pochádza z podvodu.“ Tento výrok slávneho gréckeho dramatika Sofokla odráža jednu zo základných čŕt ľudskej povahy, a to aj schopnosť klamať, ktorá je zakorenená v ľudskej mysli od nepamäti.

V kronike ľudských úspechov sa tiež schopnosť podvádzať a klamať javila ako rozhodujúca pri získavaní nadvlády nad protivníkmi. História ukázala, že tak ako napr. na bojisku, tak aj v cirkvi či na vedúcich postoch nadnárodných spoločností, ľudstvo uplatňovalo a uplatňuje imponujúci arzenál podvodných taktík a techník na dosiahnutie svojho cieľa. Ľudstvo je od nepamäti zahalené do temného umenia podvodu a ľsti. Už v Biblii sa príbeh ľudstva začal lžou hada, keď oklamal Evu a od tých čias s potešením profituje z podvádzania svojich bratov a sestier. Nezáleží na mieste ani na období, na ideológii či na náboženstve, inštitúcie aj jednotlivci sa podvodmi a intrigami dostali na pozície, ktoré oplývajú bohatstvom a mocou, pričom naplno využili unikátnu schopnosť ľudí. Schopnosť uveriť takmer všetkému.^[1]

Špecifikum trestného činu subvenčného podvodu zakotveného v **§ 225 Trestného zákona** (ďalej aj „TZ“), ako aj ostatných trestných činov založených na podvodnom konaní, predstavuje existencia omylu. O omyle možno hovoriť ako o charakteristickej črte podvodného konania, ktorá ho odlišuje od iných druhov kriminality páchanej proti majetku.

Trestný čin subvenčného podvodu zakotvený vo štvrtej hlave osobitnej časti Trestného zákona je s existenciou omylu spätý v zmysle naplnenia základných znakov skutkovej podstaty tohto trestného činu. Trestný zákon zakotvuje dve formy protiprávneho konania, ktoré odlišujú trestnú činnosť založenú na podvodnom konaní od ostatných majetkových trestných činov a ktorými je vyjadrené konanie ako znak objektívnej stránky trestného činu. Ide o uvedenie iného do omylu a využitie omylu iného.

Vo všeobecnosti sa s omylom v trestnom práve môžeme stretnúť najčastejšie v dvoch základných rovinách. Prvú rovinu predstavuje prítomnosť omylu na strane páchatel'a, poprípade osoby, ktorá naplňuje resp. by mohla naplniť znaky nejakého trestného činu. V druhej rovine je prítomnosť omylu na strane poškodeného, resp. osoby, ktorú páchatel' do omylu uvádza alebo jej omyl využíva, teda prípad, kedy je omyl znakom určitej skutkovej podstaty trestného činu.

Omylom sa rozumie nesúlad poznania s realitou. Môže sa označovať ako chybná predstava reality. V praxi tak môže omyl páchatel'a spočívať v chybnej predstave vzťahujúcej sa k skutkovej realite, či realite právnej. Podľa toho k čomu sa chybná predstava vzťahuje rozlišujeme omyl skutkový a omyl právny. Oba typy omylov pôsobia na trestnú zodpovednosť páchatel'a.

Omyl, ako to bolo uvedené, je základným znakom aj skutkovej podstaty trestného činu

subvenčného podvodu podľa § 225 TZ, čím sa stáva jedným z predpokladov trestnej zodpovednosti páchatel'a. Trestný čin subvenčného podvodu predstavuje typický príklad konania, kedy páchatel' uvádza iného do omylu, využíva omyl, alebo zatajuje podstatné skutočnosti pri rozhodovaní inej osoby.^[2]

Trestný čin subvenčného podvodu je typickou blanketovou normou, čo znamená, že príslušné ustanovenie odkazuje na ďalšie zákony a predpisy, ktoré súvisia s prideľovaním subvencií, dotácií a s prideľovaním iných príspevkov z verejných zdrojov. V § 225 ods. 1 TZ je zakotvené, že tomu, kto vyláka od iného dotáciu, subvenciu, príspevok alebo iné plnenie zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, rozpočtu štátneho fondu, rozpočtu vyššieho územného celku alebo rozpočtu obce, ktorých poskytnutie alebo použitie je podľa všeobecne záväzného právneho predpisu viazané na podmienky, ktoré nespĺňa, a to tým, že ho uvedie do omylu v otázke ich splnenia, uloží sa trest odňatia slobody v rozsahu od jedného do piatich rokov. Z tohto odseku vyplýva, že citované ustanovenie Trestného zákona ochraňuje verejné rozpočtové zdroje a zabezpečuje sankcionovanie pri vylákaní finančných prostriedkov, ktorých použitie, alebo poskytnutie sa podľa všeobecného právneho predpisu viaže na podmienky, ktoré páchatel' nespĺňa. Páchatel'ovo konanie pritom spočíva v uvádzaní iného do omylu v otázkach splnenia príslušných podmienok. Páchatel' teda postupuje spôsobom charakteristickým pre podvodné konania ako také a špecifikum tvorí tá skutočnosť, že jeho konanie súvisí s poskytovaním dotácií, subvencií alebo inej formy poskytovania verejných zdrojov. Páchatel' tak koná spôsobom, keď v žiadosti, resp. v podkladoch súvisiacich so žiadosťou zamlčí alebo uvedie hrubo skreslené či nepravdivé údaje, podstatné pre danú žiadosť. Je potrebné zároveň zdôrazniť, že priame spôsobenie škody inému nie je podmienkou pre naplnenie znakov trestného činu subvenčného podvodu podľa § 225 ods.1 TZ.

Už na základe uvedeného odseku 1 možno konštatovať, že trestný čin subvenčného podvodu podľa § 225 TZ neposkytuje ochranu len subvenciám, ako by mohlo vyplývať z názvu, ale aj dotáciám, príspevkom alebo iným plneniam zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, rozpočtu štátneho fondu, rozpočtu vyššieho územného celku a z rozpočtu obce. Z uvedeného tak vyplýva, že jednotlivé pojmy sú špecifické a rozdielne.

Subvencia predstavuje istý finančný príspevok poskytnutý verejnou inštitúciou alebo vládou, ktorý pre daný subjekt predstavuje určitú výhodu. Subvencia môže byť poskytovaná v dvoch formách, prvú z nich predstavuje domáca podpora, druhou je vývozná subvencia. Formy vývozných subvencií sa najčastejšie realizujú prostredníctvom úverov s nízkym úročením a daňovými úľavami. Žiadna z foriem subvencie by sa nemala používať spôsobom hroziacim alebo škodiacim inému obchodnému partnerovi.^[3] Tak ako pri poskytovaní úveru alebo pôžičky je aj s realizáciou subvencie spojené riziko podvodného konania.

Dotáciu možno definovať ako peňažný prídel zo štátneho rozpočtu, ktorý je relatívne pravidelný, poskytovaný subjektom štátnej správy, samosprávy a pri splnení zákonných podmienok poskytovaný tiež právnickým alebo fyzickým osobám. Poskytovanie dotácií je upravené množstvom právnych noriem napr. zákonom **523/2004 Z. z.** o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákonom č. **583/2004 Z. z.** o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákonom č. 524/2010 Z. z. v platnom znení o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády SR a ďalšími zákonmi o

poskytovaní dotácii v pôsobnosti jednotlivých ministerstiev.

Príspevkom sa vo všeobecnosti rozumie spravidla jednorazová finančná pomoc z verejných rozpočtov, zásadne účelovo viazaná, napr. na konkrétnu bytovú výstavbu alebo na podnikanie. Príspevok na výkon štátnej správy obciam, ktorý je však treba považovať skôr za určitú formu dotácie, je stanovený v prílohe zákona o štátnom rozpočte na príslušný rok a obdrží ho každá obec vo výške, ktorá je diferencovaná podľa veľkosti obce a podľa úloh, ktorých plnenie obec zabezpečuje.

Iné plnenie zo štátneho rozpočtu predstavuje napr. **štátna pomoc**. Podľa zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v platnom znení, je štátna pomoc vyjadrená prostredníctvom akejkoľvek formy pomoci poskytovanej na účely podnikania alebo v súvislosti s ním, poskytovateľom z vlastných zdrojov, zo svojho rozpočtu alebo zo štátneho rozpočtu podnikateľovi. Štátnu pomoc je možné poskytnúť len v súlade s právnymi predpismi Európskeho spoločenstva,^[4] ktoré sa vzťahujú na štátnu pomoc, osobitnými zákonmi^[5] a so zákonom o štátnej pomoci. Zákon č. 523/2004 Z. z. v platnom znení o rozpočtových pravidlách verejnej správy okrem iného upravuje rozpočet sektora verejnej správy, osobitne štátny rozpočet a rozpočtový proces. V zmysle aktuálnej judikatúry napr. R 23/2005 „služobný príjem profesionálneho vojaka nemôže byť považovaný za iné plnenie zo štátneho rozpočtu tak, ako to má na mysli ustanovenie § 225 TZ o subvenčnom podvode, pretože pojmový znak objektívnej stránky uvedeného trestného činu označený ako iné plnenie zo štátneho rozpočtu, musí byť svojím charakterom a účelom obdobné dotácii alebo subvencii. Konanie páchatel'a, ktorý podvodným spôsobom (uvedením iného do omylu) dosiahne vyplácanie zvýšeného služobného príjmu (resp. niektorej zložky jeho služobného príjmu), nemôže byť kvalifikované ako trestný čin subvenčného podvodu podľa § 225 TZ, ale ako trestný čin podvodu podľa § 221 TZ.“^[6]

Rozpočtom verejnoprávnej inštitúcie sa rozumie najmä rozpočet Literárneho fondu, Hudobného fondu, Fondu výtvarných umení, ktoré sú ako národnokultúrne verejnoprávne inštitúcie zakotvené v zákone č. 13/1993 Z. z. o umeleckých fondoch, Fondu ochrany vkladov podľa zákona č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov, Fondu na podporu vzdelávania podľa zákona č. 396/2012 Z. z. o Fonde na podporu vzdelávania, Audiovizuálneho fondu podľa zákona č. 516/2008 Z. z. o Audiovizuálnom fonde, ako aj Recyklačného fondu podľa zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Rozpočet štátneho fondu je napojený finančnými vzťahmi na rozpočet ústredného orgánu štátnej správy ustanoveného zákonom. Štátny fond predstavuje podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy právnickú osobu, ktorá je zriaďovaná zákonom na financovanie osobitne určených úloh. Štátnym fondom sa rozumie najmä Štátny fond rozvoja bývania (zákon č. 607/2003 Z. z.), Národný jadrový fond (zákon č. 238/2006 Z. z.), ale aj Environmentálny fond (zákon č. 587/2004 Z. z.).

Rozpočet vyššieho územného celku tvorí základ finančného hospodárenia samosprávneho kraja. Rozpočet je tvorený tak vlastnými príjmami, ako aj štátnymi dotáciami a ďalšími zdrojmi, a to na obdobie jedného kalendárneho roka (zákon o samospráve vyšších územných celkov č. 302/2001 Z. z.).

Rozpočet obce tvorí na základe zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení základ finančného hospodárenia obce. Podobne ako pri rozpočte samosprávneho kraja aj rozpočet obce je tvorený na obdobie jedného kalendárneho roka. Obec môže na naplnenie úloh použiť okrem iného aj návratné zdroje financovania a prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov. Štát môže poskytnúť štátnu dotáciu obci za účelom naplnenia rozvojového programu obce, na ktorej má štát záujem alebo obci, ktorej vlastné zdroje nepostačujú na naplnenie jej úloh. Obec sa na účely financovania svojich úloh môže spájať s inými obcami, právnickými, fyzickými osobami, ako aj samosprávnymi krajinami. Opomenúť nemožno ani zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Pri trestnom čine subvenčného podvodu môže byť páchatelom ktorákoľvek trestne zodpovedná osoba. V praxi pôjde o fyzickú osobu – žiadateľa, resp. fyzickú osobu, ktorá za neho alebo za žiadateľa ako právnickú osobu podáva žiadosť o dotáciu, subvenciu, príspevok, alebo o iné plnenie z uvedených verejných rozpočtov, alebo o osobu, ktorá za neho, alebo za žiadateľa – právnickú osobu takúto žiadosť spisuje či vyplňuje, pričom v danej žiadosti vedome uvedie nepravdivé alebo hrubo skreslené údaje, alebo podstatné údaje zamlčí.

Z hľadiska subjektívnej stránky ide o úmyselný trestný čin. Na rozdiel od všeobecného trestného činu podvodu zakotveného v § 221 TZ, nie je z hľadiska trestnej zodpovednosti v základnej skutkovej podstate zakotvený vznik škody. Preto ani úmysel páchatel'a k takejto škode nemusí smerovať aj keď spravidla tomu tak bude.

Účelom ustanovenia § 225 TZ o subvenčnom podvode je nepochybne ochrana verejných rozpočtových zdrojov a sankcionovanie páchatel'ov pri vylákaní analyzovaných finančných prostriedkov, ktorých použitie alebo poskytnutie je viazané podľa všeobecného právneho predpisu na podmienky, ktoré žiadateľ nespĺňa.^[7] Inými slovami možno konštatovať, že objektom trestného činu subvenčného podvodu je vlastnícke právo v súvislosti s využívaním subvencií, dotácií, či iných príspevkov pochádzajúcich z verejných zdrojov.

Pre naplnenie znakov základnej skutkovej podstaty trestného činu subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 TZ sa vyžaduje konanie, ktoré spočíva vo vylákaní subvencie, dotácie, príspevku, či iného plnenia zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu štátneho fondu, rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, rozpočtu obce, alebo z rozpočtu vyššieho územného celku, pričom poskytnutie alebo použitie taxatívne vymedzených peňažných prídelov je viazané na podmienky, ktoré páchatel' nespĺňa. Vylákание takéhoto peňažného prídelu formou dotácie, subvencie alebo iného plnenia je spojené s uvedením do omylu v otázke splnenia ustanovených podmienok podľa všeobecne záväzného právneho predpisu.

Tak ako pri trestnom čine úverového, či poisťovacieho podvodu, má aj trestný čin subvenčného podvodu viacero základných skutkových podstát. Rovnako, ako v prvom odseku, aj podľa druhého odseku sa potrestá páchatel', ktorý neoprávnene získanú dotáciu, subvenciu, príspevok, alebo iné plnenie zo štátneho rozpočtu, rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, rozpočtu štátneho fondu, alebo rozpočtu vyššieho územného celku alebo rozpočtu obce použije vo väčšom rozsahu na iný ako určený účel (§ 225 ods. 2 TZ). V druhom odseku tohto ustanovenia sa trestnosť rozširuje aj na prípady použitia daných finančných prostriedkov, v kontexte odseku 1, na iný ako určený účel. Na naplnenie znakov základnej skutkovej podstaty podľa druhého odseku sa

vyžaduje aj väčší rozsah takéhoto použitia príslušných finančných prostriedkov. Týmto ustanovením sa tak obmedzuje voľnosť nakladania s danými finančnými prostriedkami. Vychádzajúc z vyššie uvedeného tak možno konštatovať, že podstata tohto ustanovenia spočíva v sankcionovaní osôb, ktoré používajú finančné prostriedky v rozpore s ich účelovým viazaním.^[8] Podobne ako v prvom odseku aj podľa druhého odseku § 225 TZ, môže spáchať skutok ktorákoľvek osoba, ktorá je trestne zodpovedná, teda pôjde o všeobecný subjekt. Na naplnenie znakov aj tejto skutkovej podstaty trestného činu sa vyžaduje úmyselné zavinenie. V druhom odseku § 225 TZ upravujúceho trestný čin subvenčného podvodu použil zákonodarca pojem „neoprávnene získanú dotáciu...“. Neoprávnene získaná dotácia a iná platba však predstavuje dotáciu získanú v zmysle prvého odseku § 225 TZ. V danom prípade však zjavne ide o legislatívnu chybu. Žiadateľ sa dopúšťa trestného činu v zmysle prvého aj druhého odseku ustanovenia § 225 TZ v prípade tým, že získa dotáciu neoprávnene. Úmyslom zákonodarcu v § 225 ods. 2 TZ ale bolo zrejme vyvodiť trestný postih žiadateľa, ktorému bola dotácia pridelená oprávnene, avšak danú dotáciu zneužil na účel, ktorý sa nezhodoval s účelom na ktorý boli finančné prostriedky poskytnuté. **Namieste je tak konštatovanie, že je potrebné legislatívne, skorou novelizáciou zmeniť pojem nachádzajúci sa v § 225 ods. 2 TZ „neoprávnene získanú dotáciu...“ na pojem „oprávnene získanú dotáciu...“.**

Takáto právna úprava by zároveň dôsledne odlišila právnu situáciu predpokladanú v odseku 1 od situácie zakotvanej v odseku 2 § 225 TZ. Sumarizujúc už uvedené možno uviesť, že kým § 225 ods. 1 TZ sankcionuje zjavné vylákание finančných prostriedkov bez ohľadu na výšku škody a ich ďalšie využitie, § 225 ods. 2 TZ by mal legislatívne presne zakotviť síce oprávnené získanie finančných prostriedkov v určitom rozsahu, ale ich následné zneužitie, t. j. použitie na iný ako deklarovaný účel.

Ďalšou problematickou právnou úpravou v druhom odseku § 225 TZ je použitý pojem „vo väčšom rozsahu“. Tento pojem sa kvantitatívne odvíja od škody podľa kritérií uvádzaných v § 125 TZ. Väčšou škodou sa podľa neho rozumie škoda dosahujúca najmenej desaťnásobok malej škody. Malá škoda je pritom klasifikovaná ako škoda preyšujúca sumu 266 eur. Z uvedeného vyplýva, že pri väčšej škode pôjde o sumu najmenej 2.660 eur. V § 125 TZ sa ďalej ustanovuje, že príslušné hľadiská sa rovnako použijú na určenie hodnoty veci, výšky prospechu a rozsahu činu.

V § 225 ods. 2 TZ sa ďalej používa pojem „iný ako určený účel“. Iným ako určeným účelom sa vo všeobecnosti rozumie spôsob použitia jednotlivých peňažných prostriedkov poskytnutých vo forme subvencie, dotácie, alebo iného plnenia z verejných zdrojov, ktorý je v rozpore s pravidlami a podmienkami určenými v príslušných právnych predpisoch.^[9]

Z uvádzaných skutočností je teda zrejmé, že znaky skutkovej podstaty trestného činu subvenčného podvodu podľa doposiaľ platného znenia § 225 ods. 2 TZ budú naplnené, ak sa páchatel dopustí konania, ktorým neoprávnene získanú dotáciu, subvenciu, či iné plnenie z verejných zdrojov, použije v rozpore s pravidlami a podmienkami vyplývajúcimi z príslušného právneho predpisu, teda na iný ako deklarovaný účel a to v rozsahu dosahujúcom sumu aspoň 2.660 eur.

Ustanovenie § 225 ods. 4 TZ je kvalifikovanou skutkovou podstatou trestného činu subvenčného

podvodu k jeho odsekom 1 až 3. Trestná sadzba ustanovená v odseku 4 je v rozmedzí od troch do desiatich rokov. Jeden z kvalifikačných znakov predstavuje v danom prípade spôsobenie väčšej škody, ktorá podľa § 125 TZ, ako to už bolo uvedené, predstavuje sumu dosahujúcu aspoň 2.660 eur. Ustanovenie pojednávajúce o subvenčnom podvode sa tak javí ako problematické aj v tomto prípade, pretože sa v ňom vylučuje aplikovanie § 225 ods. 2 a zároveň aj § 225 ods. 4 písm. a) TZ, pretože ide o dvakrát použitý obdobný kvantitatívny pojem „vo väčšom rozsahu“, resp. „väčšia škoda“ za situácie, že s jednotlivými odsekmi sú spojené výrazne rozdielne trestné sadzby, čo vedie k problémom v aplikačnej praxi. V danom prípade je preto nevyhnutné v praxi aplikovať len § 225 ods. 2 TZ s miernejšou trestnou sadzbou v prospech páchatel'a. Nakoľko možno podľa aktuálneho znenia Trestného zákona považovať § 225 ods. 2 a § 225 ods. 4 písm. a) za zhodné, je namieste konštatovanie nelogickosti a zjavnej rozporuplnosti zmyslu takejto právnej úpravy. **Za daných okolnosti sa ako logickým a nevyhnutným javí novelizácia ustanovenia § 225 ods. 2 TZ tak, že pojem „v rozsahu väčšom“ bude nahradený pojmom „v rozsahu malom“.**

Správnosť týchto právnych úvah a navrhovanej novelizácie možno podporiť aj porovnaním s právnou úpravou Českej republiky. Konkrétne ustanovenie § 212 ods. 1 TZ Českej republiky sankcionuje toho, kto v žiadosti o poskytnutí dotácie, subvencie alebo návratnej finančnej výpomoci alebo príspevku uvedie nepravdivé alebo hrubo skreslené údaje alebo podstatné údaje zamlčí. Ešte podstatnejšie je ustanovenie § 212 ods. 2 TZ Českej republiky, znejúce obdobne ako vyššie navrhovaná novelizácia. Podľa tohto ustanovenia sa totiž potrestá ten, kto použije v rozsahu nie malom prostriedky získané účelovou dotáciou, subvenciou alebo návratnou finančnou výpomocou alebo príspevkom na iný ako určený účel.

Práve toto ustanovenie zakotvuje spomínanú legálnosť získania finančných prostriedkov, ako aj nie malý rozsah v nadväznosti na § 212 ods. 4 TZ, ktorý predpokladá spôsobenie väčšej škody.

Krátky pohľad do histórie napovedá, že tak subvenčný ako aj ostatné druhy podvodov, boli do Trestného zákona zakotvené jeho novelou – zákonom č. 183/1999 Z. z. Ani pohľad do dôvodovej správy k tejto novele však bližšie neobjasňuje dôvody predmetnej spornej právnej úpravy, pretože z jej obsahu vyplývajú len dôvody prijatia tejto novely. Nimi sú dovtedajšia všeobecnosť ochrany majetku pred širokou škálou podvodných útokov prostredníctvom skutkovej podstaty trestného činu podvodu a ich nová konkretizácia v skutkových podstatách trestných činov úverového, subvenčného a poisťovacieho podvodu podľa jednotlivých oblasti najčastejšieho výskytu, čo umožňuje ich širšiu diferenciaciu a mali by mať aj preventívny účinok.

V § 225 ods. 3 TZ je ustanovená tretia základná skutková podstata trestného činu subvenčného podvodu, ktorá ustanovuje, že odňatím slobody na dva až päť rokov sa potrestá ten, ak ako zamestnanec, člen, zástupca alebo iná oprávnená osoba konať za toho, kto poskytuje dotáciu, subvenciu, príspevok alebo iné plnenie zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, z rozpočtu štátneho fondu, rozpočtu vyššieho územného celku alebo rozpočtu obce, umožní získať dotáciu, subvenciu alebo jednu z vyššie taxatívne uvedených foriem plnenia z verejných zdrojov, osobe, o ktorej vie, že nespĺňa podmienky, ktoré sú určené na jej poskytnutie. Podobne ako v prvých dvoch odsekoch, sú aj v tomto ustanovení objektom trestného činu subvenčného podvodu vlastnícke práva, ktoré ale v danom prípade nevyplývajú z účelového využívania finančných prostriedkov poskytovaných z verejných zdrojov, ale z ich účelného pridelovania.

Objektívna stránka tak spočíva v umožnení získať subvencie, dotácie a iné plnenia z verejných zdrojov osobe, o ktorej páchatel' vie, že nespĺňa podmienky, ktoré sú určené na ich poskytovanie. Na rozdiel od prvých dvoch odsekov § 225 TZ, nemôže byť páchatel'om ktorákolvek trestne zodpovedná osoba. Ním môže byť jedine zamestnanec, zástupca, člen, alebo iná oprávnená osoba, ktorá je oprávnená konať za toho, kto poskytuje niektorú z foriem peňažných prostriedkov v zmysle tohto ustanovenia. Ide tak o špeciálny subjekt. Rovnako ako v predchádzajúcich prípadoch, páchanie subvenčného podvodu vyžaduje úmyselné zavinenie. V prvých troch odsekoch ustanovenia § 225 TZ sú zakotvené tri typy základných skutkových podstát trestného činu subvenčného podvodu, ktoré možno klasifikovať ako prečin. V nasledujúcich odsekoch sú opísané klasifikované skutkové podstaty, u ktorých v štvrtom a piatom odseku ide o zločin a v šiestom odseku o obzvlášť závažný zločin.

O trestný čin subvenčného podvodu v zmysle § 225 TZ však nepôjde v prípade, ak páchatel' získa neoprávnené prostriedky z fondov Európskych spoločenstiev tým, že uvedie iného do omylu. Páchatel' sa tak nedopúšťa trestného činu subvenčného podvodu podľa § 225 TZ, ale trestného činu poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločenstiev podľa § 261 TZ. V praxi sú však časté prípady, keď na uhradenie konkrétneho projektu je od niektorého z ministerstiev požadovaná určitá finančná čiastka, a tá pozostáva jednak z finančných prostriedkov Európskych spoločenstiev a jednak zo štátneho rozpočtu v určitom percentuálnom pomere, napr. 85% z fondov Európskych spoločenstiev a 15% zo štátneho rozpočtu. V takomto prípade pôjde o súbeh oboch uvádzaných trestných činov.

Pre úplnosť záverom uvádzame tiež kvantitatívny aspekt tejto trestnej činnosti, podľa ktorého za trestný čin subvenčného podvodu podľa § 225 TZ bolo podľa údajov uvedených v Správe generálneho prokurátora o činnosti prokuratúry Slovenskej republiky v roku 2012^[10] stíhaných zanedbateľných 97 osôb, z čoho bolo 44 osôb obžalovaných. V roku 2011 bolo za porušenie tohto ustanovenia stíhaných 86 osôb, z čoho bolo obžalovaných 34 osôb. V roku 2010 bolo 103 osôb stíhaných a 44 obžalovaných. V percentuálnom vyjadrení to z majetkovej kriminality, po zaokrúhlení na dve desatinné miesta, za rok 2012 predstavuje **0,39%**, za rok 2011 **0,35%** a za rok 2010 **0,39%**. Vo vyjadrení celkovej kriminality Slovenskej republiky tieto údaje predstavujú v roku 2012 **0,18%**, v roku 2011 **0,17%** a v roku 2010 **0,19%**.

Trestný čin subvenčného podvodu podľa § 225 TZ predstavuje typický príklad špeciálneho ustanovenia vyprofilovaného zo všeobecného trestného činu podvodu podľa § 221 TZ, poskytujúceho ochranu vlastníckemu právu v súvislosti s účelným využívaním subvencií, dotácií alebo iných príspevkov z verejných zdrojov. Legislatívnou činnosťou a na základe praxe sa postupne od roku 1999 vytvorili už spomínané jednotlivé špeciálne ustanovenia založené na podvodnom konaní, s cieľom poskytnúť čo najkomplexnejšiu ochranu pred takým fenoménom, akým podvodné konanie bezpochyby je. Tri uvedené základné skutkové podstaty trestného činu subvenčného podvodu podľa § 225 TZ, ako aj výška trestných sadzieb až do pätnásť rokov, sú predpokladom eliminovania predmetnej trestnej činnosti prostredníctvom Trestného zákona.

Na druhej strane je nevyhnutné upozorniť na nedostatky existujúcej právnej úpravy a navrhnúť možnosti nápravy novelizáciou. Výskyt akýchkoľvek nejasností a nepresností v právnej úprave totiž vo všeobecnosti predstavuje možnosť vyvinenia sa páchatel'a, ako aj spôsob ako oslabiť autoritu orgánov činných v trestnom konaní a súdov, resp. v neposlednom rade aj autoritu

právneho systému Slovenskej republiky ako takého.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. Chaline, E.: Podvody, ktoré hýbali dejinami, Bratislava, TRIO Publishing, 2011
2. Stočesová, S.: Omyl v českém a zahraničním trestním právu, Plzeň, vyd. Aleš Čeněk s.r.o., 2013
3. Ministerstvo hospodárstva SR.: Subvencie a vyrovnávacie opatrenia, Bratislava, 2009
4. URL: <http://www.mhsr.sk/subvencie-a-vyrovnavacie-opatrenia-6610/128295s>
5. Čentéš, J. a kol.: Trestný zákon – veľký komentár, Bratislava, EURO KÓDEX, 2013
6. Burda, E., Čentéš, J., Kolesár, J., Záhora, J. a kol.: Trestný zákon Osobitná časť – komentár II.diel, Praha, C. H. Beck, 2010

Poznámky pod čiarou:

1. CHALINE, E.: Podvody, ktoré hýbali dejinami, Bratislava, TRIO Publishing, 2011, s. 5. [^]
2. STOČESOVÁ, S.: Omyl v českém a zahraničním trestním právu, Plzeň, vyd. Aleš Čeněk s.r.o., 2013, s. 50. [^]
3. Ministerstvo hospodárstva SR.: Subvencie a vyrovnávacie opatrenia, Bratislava, 2009, URL: <http://www.mhsr.sk/subvencie-a-vyrovnavacie-opatrenia-6610/128295s>. [^]
4. Napríklad nariadenie Rady (ES) č. 659/1999 z 22.3.1999, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá uplatňovania článku 93 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (Úradný vestník Európskych spoločenstiev, L 083, 27/03/1999), nariadenie Komisie (ES) č. 70/2001 z 12.1.2001 o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva na podporu štátu malým a stredným podnikateľom (Úradný vestník Európskych spoločenstiev, L 010, 13/01/2001), nariadenie Komisie (ES) č. 68/2001 z 12.1.2001 o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva na vzdelávaciu pomoc (Úradný vestník Európskych spoločenstiev, L 010, 13/01/2001), nariadenie Komisie (ES) č. 2204/2002 z 12.12.2002 o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva na štátnu pomoc pre zamestnanosť (Úradný vestník Európskych spoločenstiev, L 337, 13/12/2002). [^]
5. Napríklad zákon č. 80/1997 Z. z. o Exportno-importnej banke Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 379/1996 Z. z. o Fonde na podporu zahraničného obchodu v znení neskorších predpisov, zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. [^]
6. Rozsudok Vyššieho vojenského súdu Trenčín z 26. januára 2005, sp. zn. I To-31/2004. [^]
7. ČENTÉŠ, J. a kol.: Trestný zákon – veľký komentár, Bratislava, EURO KÓDEX, 2013, s. 422. [^]
8. ČENTÉŠ, J. a kol.: Trestný zákon – veľký komentár, Bratislava, EURO KÓDEX, 2013, s. 423. [^]
9. BURDA, E., ČENTÉŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol.: Trestný zákon Osobitná časť – komentár II.diel, Praha, C. H. Beck, 2010, s. 551. [^]
10. Dostupné na internete: <http://www.genpro.gov.sk/spravy-o-cinnosti/sprava-o-cinnosti-prokuratury-slovenskej-republiky-za-rok-2012-3639.html>. [^]

 Páči sa mi to 0

 G+1 0

 Tweetnuť

Komentáre

Buďte prvý/á, kto napíše svoj komentár...

© 2012 UčPS | Designed & created by: gekon.sk